

Torres, Medalla, Miriam, Juncà, Rosell, Imma (2009)
«Medalles de la ciutat 2009: Josep Arenas i Garrell, Maria Rosa Clusella i Sala, Feli Miyares Morante, Lluís Salvador...»
Medalles de la Ciutat / Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers

Lluïsa Salvador i Tuset

57

La Lluïsa, al centre, davant la porta de casa al barri Torras de Palou, amb els seus pares, Lluís i Maria, i els seus germans, Cisco i Mercè, l'any 1951.

Medalla de la Ciutat a la senyora **Lluïsa Salvador i Tuset**
Granollers, Palou, 1939

En reconeixement a la lluita per la consecució d'un model educatiu democràtic, català, coeducatiu, obert a la integració, basat en la formació global de l'alumne i en els principis d'escola activa, des de tots els centres en què ha exercit, entre els quals destaquen l'escola Sant Esteve de la Cooperativa d'Ensenyança Granollers, precedent de l'actual CEIP Salvador Espriu, i l'escola Montserrat, que ella mateixa va fundar.

Se la distingeix per la seva facilitat per innovar i introduir noves metodologies a l'aula, sempre amb l'alumne i la seva singularitat com a referent; pel seu entusiasme i capacitat de mobilització, generositat i disponibilitat amb tot el que es relaciona amb l'educació formal i no formal d'infants i joves, sobretot, des de l'Esplai de Palou i l'Agrupació Excursionista de Granollers.

Se li reconeix, també, la seva tasca al capdavant del Casal del Mestre, mitjançant la qual vetlla per la millora i la innovació en l'ensenyament; i el seu compromís amb el poble de Palou, la terra que l'ha vist néixer i créixer.

La Lluïsa, amb altres alumnes de 4t i 5è de batxillerat de l'Institut de Enseñanza Media, quan formava part del grup de danses tradicionals catalanes format dins de la Falange Española, l'any 1956.

Lluïsa Salvador i Tuset va néixer a Palou, el 6 d'octubre de 1939, al barri Torras, a Can Julian, nom amb què era conegut el seu avi, originari de Vall-de-roures, cap de la comarca del Matarranya, terra catalana des d'un punt de vista històric i cultural. Els seus avis paterns, en Julian i l'Enrica, van tenir tres fills: en Josep Maria, en Lluís i la Mercè. En Lluís es va casar amb la seva veïna, la Maria, i tingueren tres fills: la Lluïsa, en Cisco i la Mercè. Així, l'arrelament de la Lluïsa a la terra ve de lluny i aquest fet marca la seva història.

Amb dos germans petits, comença a anar a la Escuela Nacional de Niñas de Palou amb només cinc anys, ja que a casa hi havia feina i fills més petits per cuidar. La mestra, Rita Gibernau, la va admetre amb el compromís que el seu pare, a l'estiu, l'ensenyés a llegir, ja que, aleshores, es començava amb sis anys.

D'aquella època, recorda l'autoritat ferma exercida per *doña* Rita i el silenci absolut a classe, només trencat per la veu de la mestra. Amb tot i això, la recorda com "una dona molt treballadora i bona per ensenyar". De fet, a ella deu el fet d'haver pogut continuar estudiant. Els pares de la Lluïsa, tenien por de no arribar-hi econòmicament, eren una família d'arrendataris, però *doña* Rita va parlar amb el professor Salvador Llobet, director de l'Institut de Enseñanza Media, per aconseguir-li una beca. La mateixa mestra va preparar la Lluïsa i també la M. Teresa Pagès per fer l'examen d'ingrés i el primer de batxillerat en modalitat lliure a l'Institut Verdaguer, a Barcelona, i així poder accedir a segon a l'institut, situat al carrer de Corró.

Té molt bon record del mestratge del Sr. Llobet "perquè, amb ell, no seguíem el llibre, que no parlava de la nostra realitat física i geogràfica, la que ell ens volia ensenyar, i per això ens portava d'excursió". Esmenta la Lluïsa que el bateig de foc com a mestra el va

Entre els anys 1965-1971 va funcionar l'Escola Montserrat, fundada a Palou per Lluïsa Salvador amb l'objectiu de trencar amb la forma d'ensenyament tradicional i introduir els principis d'escola activa.

fer als setze anys, quan el professor Llobet li va proposar fer classe d'ortografia als alumnes de primer de batxillerat, que ja aleshores es deia que arribaven poc preparats. "Vaig patir molt, alguns no em creien". Però això no la va desanimar en la seva voluntat de ser mestra, sinó que la va esperonar a fer-ho millor.

Eren anys de postguerra, però la família Salvador Tuset tenia un hort, animals domèstics i terres arrendades que els permetien anar fent. La condició d'estudiant l'havia deslliurada més d'una vegada d'anar a collir faves de matinada, cosa que sí que havien de fer els seus germans: "A vegades, havia posat els exàmens com a excusa per escapar-me'n".

Com que aleshores no sempre es demanava títol per exercir, acabat el batxillerat, la Lluïsa comença a fer de mestra: el curs 1957-1958, a la Guarderia Victòria Calafell i, el següent, com a ajudant a l'escola Niño Jesús, regentada per la Mercè Ganduxé. El curs 1959-1960, el mestre Donat Puig, que dirigia el Col·legi Educador, li demana incorporar-se al seu equip i fer-se càrrec dels nens més petits de l'escola; hi exerceix fins al 1963, curs en què decideix treure's el títol de mestra i es matricula en la modalitat lliure a la Escuela Normal de Magisterio de Barcelona.

El mateix dia que feia vint-i-quatre anys, la Lluïsa es casa amb en Jaume Ventura i Mañosa, el noi petit de Can Cabanyes, a l'església de Sant Julià de Palou. Es coneixien de ben petits i tots dos expliquen que es van enamorar el primer dia que es van veure. En Jaume és fill de Montmeló, del mas la Moreneta, i, quan tenia deu anys, la seva família va traslladar-se a Palou, al barri de Can Tinet.

De l'any que nasqué el seu fill gran, en Xavi, quan ella ja en tenia vint-i-cinc, n'explica anècdotes ben sucoses, com la d'haver anat als exàmens de juny amb un embaràs avançat i, al setembre, tornar-hi, a recuperació, amb la criatura de mesos, que deixava amb la

Lluïsa Salvador amb els seus alumnes de l'escola Sant Esteve participant en una activitat lúdica. Va treballar en aquest centre de la Cooperativa d'Ensenyança Granollers per espai de més de 10 anys.

conserge, la Maria. "Em va ajudar molt i sempre li ho he agraït". El suport del seu home també va ser clau en aquesta etapa.

A algunes famílies de Palou no els agradava el tarannà de la *escuela nacional* d'aquells anys i li demanen a la Lluïsa que agafi els seus fills com a alumnes. Aquest és l'embrió de l'Escola Montserrat, que ella mateixa va fundar l'any 1965 i que va funcionar fins al 1971, en dues aules condicionades al dalt de casa seva, al barri de Sant Josep, on encara viu. El títol per obrir, a l'espera d'obtenir el seu, al cap de poc temps, li va deixar qui havia estat veïna, i amiga, la Teresa Pascual.

A la classe hi havia una quarantena d'alumnes, d'entre quatre i catorze anys. A partir del segon curs, va tenir una ajudant, la Teresa Xicola: "Com ho havia après a l'escola unitària de Palou amb la Rita Gibernau, els grans ajudaven en certs moments els més petits, mentre jo atenia un grup determinat; calia tenir un horari de dedicació molt marcat, per atendre tots els grups i posar exercicis als uns mentre estaves pels altres".

En aquesta escola, batejada amb el nom d'una muntanya que sempre l'ha fascinada, la Lluïsa pot aplicar per fi la seva manera d'entendre l'educació i trencar amb el sistema tradicional, autoritari i memorístic. Va anar introduint nous mètodes propers a l'escola activa, coneixement de l'entorn, sortides amb els alumnes i la familiar de final de curs, teatre i, a partir de les sis de la tarda, els alumnes més grans feien repàs i es preparaven per examinar-se de batxillerat lliure, als instituts Balmes i Maragall de Barcelona. Més d'un li agraeix el fet d'haver-lo esperonat a seguir estudiant, repetint-se així el que ella va experimentar amb *doña* Rita. "Recordo un principi que vaig aprendre a la primera Escola d'Estiu, organitzada per Rosa Sensat, a la qual vaig assistir, a Barcelona: per als nens, l'escola ha de ser el lloc de treball que els ajuda a construir la seva personalitat: quan més riuen, més aprenen".

A l'estiu, la Lluïsa, el seu home i els seus fills han dedicat molts anys les vacances d'estiu a fer muntanya. Aquesta imatge correspon a una travessa pel Pirineu aragonès, al massís del mont Perdut.

L'any 1970 s'aprova la Ley General de Educación Básica, que regula l'ensenyament entre els sis i els tretze anys i les escoles unitàries han de reestructurar-se per cursos o tancar. Salvador Llobet, d'una banda, i membres de l'escola Sant Esteve, de l'altra, vénen a buscar-la per treballar. Així, el curs 1971-1972, comença de mestra a Sant Esteve, un centre nascut de la voluntat d'uns quants pares convençuts que una altra escola era possible, "democràtica, catalana, coeducativa, oberta a la integració, basada en la formació integral de l'alumne i en els principis de l'escola activa". El 1973 passa de titularitat parroquial a cooperativa de pares i mestres: és la Cooperativa d'Ensenyança Granollers, integrada al Col·lectiu d'Escoles per a l'Escola Pública Catalana-CEPEPC. "Van ser uns temps engrescadors, de lluitar braç a braç amb els pares per una nova manera de fer, per fer prendre consciència a l'alumnat dels seus drets i deures, per assolir hàbits democràtics, per contraure compromisos individuals i col·lectius." Una data assenyalada és l'organització, el 2 de desembre de 1979, de la Diada del CEPEPC, a Granollers, en la qual la Lluïsa es va implicar a fons. Va ser una jornada festiva i reivindicativa que va reunir unes 25.000 persones entre pares, mestres i alumnes, a favor de l'escola pública i catalana, plural i democràtica.

El curs 1983-1984, la Lluïsa fa oposicions a l'escola pública i el director del centre Verdaguer de Canovelles, Luciano Núñez, li demana que hi vagi a fer de mestra de català. Només va ser-hi un any, però els seus alumnes, sobretot un vuitè de nois i noies que se'ls havia d'ajudar en l'adquisició d'hàbits socials i en el reforç de diferents aprenentatges bàsics, la recorden perfectament. Juntament amb el tutor, Pepe Martín, van organitzar un fi de curs ben especial: una travessa de deu dies pel Pirineu. Abans calia entrenar-se amb excursions prèvies, i així ho van fer. Un àlbum de fotos dona fe d'aquesta experiència pedagògica, i vital, trencadora, ara segurament inimaginable, que només la voluntat i la tossuderia de la Lluïsa podia tirar endavant. També aquí apareix el suport incondicional del seu home, en Jaume, amb tasques d'intendència i logística.

La Lluïsa i el seu marit van fer el Camí de Sant Jaume l'any 2004. Aquí els veiem a Roncesvalles, a punt de començar a caminar.

El seu esperit inquiet la torna a fer concursar: ara el destí és l'escola Fàtima de Granollers. Hi va treballar tres cursos.

El curs 1987-1988, concursa per una plaça definitiva a Granollers i escull l'antiga escola Sant Esteve "que tant he estimat", ara ja integrada a la xarxa pública com a CEIP Salvador Espriu. "Vaig retrobar-hi el debat, la reflexió, la discussió, que és el que permet avançar des del punt de vista pedagògic". I és en aquest centre on es va jubilar, l'any 2000, deixant molt bon record entre els companys, pares i alumnes. "Sempre es podia comptar amb ella quan es tractava de trencar amb la rutina, d'impulsar noves formes d'aprenentatge; una persona acollidora, preocupada per tothom i sense límit de temps per dedicar a l'escola", recorda l'Antonio Oliver, company professional per espai de més de vint anys.

Com es podia prendre la jubilació, ara fa 9 anys, una persona entregada en cos i ànima a la seva feina? "Tenia clar que m'havia de jubilar, ja que preveia que molt aviat hauria de tenir cura de la meva sogra i de la meva mare, i així ha estat: en Jaume i jo estem orgullosos d'haver-ho fet així."

Des del mateix any de retirar-se, assumeix la presidència del Casal del Mestre, una entitat sense ànim de lucre integrada a la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica, que vetlla per la reflexió pedagògica, la innovació i la millora en l'educació. L'entitat va aprovar els seus estatuts l'any 1982, impulsada per persones que, com la Lluïsa, havien pres part en les primeres escoles d'estiu de Rosa Sensat i havien organitzat la primera escola d'estiu a Granollers, l'any 1970.

En el terreny de la política local, en els anys 1999, 2003 i 2007 forma part de les llistes d'Esquerra Republicana de Catalunya i és membre del Grup Municipal Ampliat.

De la gran vitalitat de la Lluïsa, n'hi pot haver molts exemples, però n'hi ha un que il·lustra

El curs 1998-99 va ser especial per a la Lluïsa. Va fer 60 anys i els nens i nenes de 6è del CEIP Salvador Espriu ho van voler celebrar amb ella, el darrer dia de classe.

molt bé el caràcter d'aquesta dona que mai té un no per a ningú: bona part de la seva activitat professional l'ha compaginada amb el monitoratge, primer, a l'Esplai de Palou, on organitzaven les mítiques colònies amb Llerona i les Franqueses a Arimells, Casanova i la Comtessa, i després, a l'Agrupació Excursionista de Granollers, des de la qual, amb altres companys, va impulsar la secció d'infants i en què va portar, amb el seu home, un grup de joves als quals feien "de segons pares" i als quals van transmetre "el goig d'assolir un cim". El 1990, l'Agrupació Excursionista de Granollers reconeix tota aquesta tasca concedint-los, a la Lluïsa i al Jaume, la Placa d'Honor.

Persona estimada, com prova l'homenatge que se li va fer en el seixantè aniversari, la Lluïsa sempre serà mestra vocacional. Mare del Xavi Ventura, educador social a l'Ajuntament de Girona, i del músic i compositor Martí Ventura, té quatre néts dels quals gaudeix a fons: la Júlia, de 20 anys, i la Nora, de 16, filles d'en Xavi i l'Esther; i en Gerard, de 20, i la Naima, de 14, fills d'en Martí i la Cristina. Sempre li ha agradat la muntanya i amb els seus fills han fet els cims més alts del Pirineu: l'Aneto, el mont Perdut, la pica d'Estats, el Vinhamala... També té passió per conèixer el país: ha visitat totes les comarques catalanes. I és membre de l'Ateneu de Granollers.

Però, per damunt de tot, s'estima Palou, el poble que l'ha vista néixer i créixer, i que voldria que es conservés com ella sempre l'ha conegut: "Verds els camps a la primavera, daurats a l'estiu i ocres a la tardor, amb els seus camins i caminets que comunicaven els camps, les masies i les cases", camins perduts que li inspiren "un sentiment de nostàlgia" i que desitjaria "recuperar perquè els meus besnéts s'hi puguin passejar".